

Ükssarvik elas lillas metsas ja ta elas seal ihuüksi. Ta oli väga vana, kuigi ta seda ise ei teadnud, ning ta ei olnud enam merevahu muretut värvi, vaid pigem kuupaistesel ööl langeva lume värvi. Aga tema silmad olid ikka veel selged ja erksad ning ta liikus ikka veel kergelt nagu vari mereveel.

Ta ei olnud üldse sarvilise hobuse moodi, nagu üks-sarvikuid tihti kujutletakse, sest ta oli väiksem, tal olid sõrad ning temas oli seda ürgset ja metsikut graatsiat, mida hobustel kunagi pole olnud, mida hirved üksnes häbelikult ja pealiskaudselt matkivad ja mida kitsed oma kepsutustes pilkavalt järele aimavad. Ükssarviku kael oli pikk ja sale, mistõttu tema pea paistis väiksemana, kui see tegelikult oli, ning peaaegu poole seljani ulatuv lakk oli pehme nagu võililleebemed ja peen nagu kiudpilved. Tal olid teravate otstega kõrvad ja kõhnade jalgade pahk-luude küljes olid valged karvatutid; pikk sarv tema silmade kohal säras ja väreles isegi kõige sügavamal südaöisel tunnil iseenda pärlmuttervalguses. Ükssarvik oli sellega lohesid tapnud, ravinud terveks kuninga, kelle mürgitatud haav kinni ei kasvanud, ja karupoegadele küpseid kastaneid puu otsast alla raputanud.

Ükssarvikud on surematud. Neile on loomuomane elada üksinda ühes kindlas paigas: tavaliselt on see mets, kus on nii selge veega tiik, et nad ennast vaadata saavad – sest nad on pisut edevad, teades, et nad on kõige kaunimad olevused maa peal ja lisaks veel võluvõimega. Nad otsivad

endale väga harva paarilise ning pole midagi nõiduslikumat paigast, kus on sündinud üks sarvik. Viimane kord oli üks sarvik näinud teist üks sarvikut siis, kui noored neitsid, kes ikka veel vahetevahel teda otsimas käisid, teda teistsuguses keeles olid kutsunud, aga tegelikult ei olnud tal mingit ettekujutust kuudest, aastatest, sajanditest ega isegi aastaegadest. Tema metsas oli alati kevad, sest seal elas tema, ning ta hulkus terved päevad suurte pöökpuude vahel ja jälgis loomi, kes elasid maa sees ja põõsaste all, pesades ja koobastes, urgudes ja puulatvades. Põlvkonna järel jahtisid, armastasid, said järglasi ja surid nad kõik, ühtviisi nii hundid kui jänesed, aga et üks sarvik ise midagi säärast ei kogenud, siis ei tüdinud ta nende jälgimisest kunagi.

Ühel päeval juhtus läbi üks sarviku metsa sõitma kaks pikkade vibudega meest, kes olid hirvejahil. Üks sarvik järgnes neile, liikudes nii ettevaatlikult, et isegi hobused tema lähedalolekut ei tajunud. Meeste nägemine täitis üks sarviku ammuse ja kummalise õrnuse ja hirmu seguga. Kui ta vähegi sai, ei lasknud ta kunagi kellelgi ennast näha, kuid talle meeldis vaadata, kuidas inimesed mööda sõitsid, ja kuulda neid rääkimas.

„Mulle ei meeldi siin metsas olla,” torises vanem jahimees. „Üks sarviku metsa loomad õpivad ise ka ajapikku natuke nõiakunsti, eriti seda, mis aitab neil kaduda. Siin me küll saaki ei saa.”

„Üks sarvikuid pole enam ammu olemas,” ütles teine mees. „Kui neid üldse kunagi olemas oli. See on mets nagu iga teinegi.”

„Aga miks siis ei lange siin ealeski lehed ega saja kunagi lund? Usu mind, maailma on jäänud üksainus

ükssarvik – õnn kaasa sellele üksildasele vanakesele –, ja senikaua, kuni see ükssarvik siin metsas elab, ei ole olemas jahimeest, kes siit sadula küljes kasvõi tihase koju viiks. Sõida edasi, sõida edasi, küll sa näed. Küll mina juba tean neid ükssarvikute kombeid.”

„Raamatute põhjal,” vastas teine kütt. „Ainult raamatute, lugude ja laulude põhjal. Juba kolme kuninga valitsusajal pole kuulda olnud isegi sosinat, et keegi oleks sel või mõnel muul maal ükssarvikut näinud. Sa ei tea ükssarvikutest rohkem kui mina, sest ma olen lugenud neidsamu raamatuid ja kuulnud neidsamu lugusid, ega ole ise ka ühtegi ükssarvikut näinud.”

Esimene kütt vaikis veidi aega ning teine vilistas endamisi tusaselt. Siis ütles esimene kütt: „Minu vanavanaema nägi kord ükssarvikut. Ta rääkis mulle sellest tihti, kui ma väike olin.”

„Oo, kas tõesti? Ja kas ta püüdis ükssarviku kuldvaljastega kinni?”

„Ei. Tal ei olnud kuldvaljaid. Ükssarviku püüdmiseks ei ole kuldvaljaid vaja; see on muinasjutt. Sa pead lihtsalt olema puhta südamega.”

„Jajah.” Noorem mees kõhistas naerda. „Kas ta sõitis siis oma ükssarviku seljas? Puude all ja ilma sadulata, nagu nümf maailma algusaegadel?”

„Minu vanavanaema kartis suuri loomi,” vastas esimene kütt. „Ta ei sõitnud ükssarviku seljas, aga ta istus väga vaikselt, ükssarvik pani pea tema sülle ja jäi magama. Mu vanavanaema ei liigutanud end enne, kui ükssarvik ärkas.”

„Milline ta oli? Pliniuse kirjelduse järgi oli ükssarvik väga metsik, kehalt üldiselt hobuse moodi, hirvepeaga, elevandi jalgadega, karusabaga, jämeda valju häälega ja

üheainsa musta, kahe küünra pikkuse sarvega. Ja hiinlased ...”

„Mu vanavanaema ütles ainult, et ükssarvik lõhnas hästi. Ta ei talunud muidu ühegi looma lõhna, isegi kassi või lehma lõhna mitte, metsloomadest rääkimata. Aga ükssarviku lõhn talle meeldis. Ükskord, kui ta mulle sellest rääkis, puhkes ta nutma. Siis oli ta muidugi juba väga vana naine ning hakkas alati nutma, kui miski talle tema noorust meenutas.”

„Keerame ringi ja lähme parem mujale,” ütles teine kütt järsult. Kui nad hobused ringi keerasid, astus ükssarvik vaikselt tihnikusse ning asus nende rajale alles siis, kui nad olid jälle temast tublisti ette jõudnud. Mehed ratsutasid vaikides, kuni nad hakkasid metsaservale lähenema, siis aga küsis teine kütt vaikselt: „Mis sa arvad, miks nad ära läksid? Kui neid üldse kunagi olemas oli.”

„Kes teab? Ajad muutuvad. Kas meie aeg on sinu meelest ükssarvikutele soodus?”

„Ei, aga ma mõtlen, kas üldse kunagi on keegi oma aega ükssarvikutele soodsaks pidanud. Ja mulle tuleb nüüd meelde, nagu ma oleksin kuulnud mingeid jutte – aga ma olin kas veinist uimane või mõtlesin millestki muust. Ah, polegi oluline. Kui me kähku teeme, jõuame valges veel jahti pidada. Tule!”

Nad sõitsid metsast välja, ajasid hobused galopile ja söötsid minema. Aga enne ükssarviku silmist kadumist vaatas esimene kütt üle õla tagasi ning hõikas, otsekui oleks ta näinud varjus seisvat ükssarvikut: „Jää sinna, kus sa oled, vaene loom. See maailm pole sinu jaoks. Jää oma metsa, hoia oma puud rohelised ja anna sõpradele pikka iga. Ära pane tähele noori tüdrukuid, sest neist ei

saa kunagi midagi muud kui rumalad vanad naised. Ja õnn kaasa!”

Ükssarvik seisis liikumatult metsaserval ja ütles valjusti: „Ma olen ainus üksarvik maailmas.” Need olid esimesed sõnad, mida ta oli rohkem kui saja aasta jooksul kasvõi iseendale lausunud.

Seda ei saa olla, mõtles ta. Tal ei olnud kunagi selle vastu midagi olnud, et ta oli üks, et ta ei näinud teisi üksarvikuid, sest ta teadis, et maailmas on veel teisi temasarnaseid, ning üksarvikule sellest teadmisest piisab. „Aga ma ju teaksin, kui kõik teised oleksid kadunud. Mina oleksin ka kadunud. Nendega ei saa juhtuda midagi, mis ei juhtu minuga.”

Ükssarvikut hirmutas tema enda hääl ja tekitas tahtmise jooksu pista. Kärme ja särav, liikus ta oma metsa pimedatel radadel, tõttas üle üllatavate välude, mis olid pimestavalt ererohelise rohuga või varjudest mahedad, tajudes enda ümber kõike, alates rohust, mis ta jalgu riivas, kuni kiirete, putukalennu sarnaste sinihõbedaste välgastusteni, mis tekkisid, kui tuul puulehti liigutas. „Oo ei, ma ei suuda siit kunagi ära minna, mitte kunagi, isegi siis mitte, kui ma oleksin tõesti ainus üksarvik maailmas. Ma tean, kuidas siin elada, ma tunnen siinsete asjade lõhna ja maitset. Mida muud võiksin ma kunagi maailmas otsida kui mitte sedasama?”

Aga kui ta lõpuks seisatas ja kuulas vareste käratsemist ja oravate tülitsemist pea kohal, jäi ta mõttesse: „Aga mis siis, kui nad kõik koos kuhugi kaugemale lähevad? Mis siis, kui nad on peitu pugenud ja ootavad mind?”

Sellest esimesest kahtlusehetkest peale ei saanud ta enam rahu; hetkest, mil ta esimest korda kujutles metsast

ärainemist, ei suutnud ta enam püsida ühes paigas, tahtmata olla kusagil mujal. Ta traavis oma tiigi kaldal edasi-tagasi, rahutu ja õnnetu. Ükssarvikud pole selleks loodud, et midagi otsustada. Ta ütles ööd ja päevad läbi kord ei, siis jaa, siis jälle ei, ning esmakordselt tundis ta, kuidas minutid nagu vaglad mööda teda roomasid. „Ma ei lähe kuhugi. See, et inimesed pole mõnda aega ükssarvikuid näinud, ei tähenda veel, et nad kõik on kadunud. Isegi kui see tõsi oleks, ei lähe ma kuhugi. Ma elan siin.”

Aga lõpuks ärkas ta ühel soojal ööl ja ütles: „Jah, nüüd kohe!” Ta tõttas läbi oma metsa, püüdes teha nii, et ta ei näeks ega haistaks midagi ega tajuks maad oma sõrgade all. Pimedust armastavad loomad, öökullid, rebased ja hirved, tõstsid pea, kui ükssarvik neist möödus, aga ta ei vaadanud nende poolegi. Pean kiirustama, mõtles ta, ja tulema tagasi ka nii ruttu, kui saan. Võib-olla mul ei tulegi väga kaugele minna. Aga ükskõik, kas ma leian teised ükssarvikud või ei, ma tulen väga ruttu tagasi, nii ruttu, kui saan.

Kuupaistel läikis tema metsa veerest algav tee nagu vesi, aga kui ükssarvik puude varjust välja tee peale astus, tundis ta, kui kõva see oli ja kui pikk. Ta oleks juba äärepealt tagasi pöördunud; selle asemel aga hingas ta sügava sõõmu metsaõhku, mis ikka veel temani kandus, ning hoidis seda nagu lille suus nii kaua, kui suutis.

Pikk tee tõttas eikuhugi ja oli lõputu. See kulges läbi külade ja väikelinnade, madala maa ja mägede, kivide tühermaa ja kividest tärkavate niitude, kuid ei kuulunud neist ühegagi kokku ega jäänud kusagil puhkama. Tee kihutas ükssarvikut edasi, sikutas ta jalgu nagu tõusuvesi, tegi ta elu kibedaks ega lasknud tal olla rahus ja tajuda

ümbrust, nagu ükssarvik oli harjunud tegema. Ükssarviku silmad olid kogu aeg tolmu täis ning tema lakk oli mustusest pulstunud ja raske.

Metsas oli aeg alati temast mööda läinud, aga nüüd oli tema see, kes oma retkel läbi aja rändas. Puulehtede värv muutus ja teeäärsete loomade kasukas läks paksuks ja tihedaks ning kadus siis jälle; pilved roomasid või tõttasid muutlikest tuultest aetuna ning olid päikese käes roosakad ja kuldsed või äikese ajal tinakarva. Kõikjal, kuhu ükssarvik läks, otsis ta oma suguvendi, aga ta ei leidnud neist jälgegi, ning kõigis keeltes, mida ta kuulis tee ääres räägitavat, ei olnud ükssarvikute kohta enam sõnagi olemas.

Ühel varahommikul, kui ta kavatses parajasti teelt kõrvale keerata ja magama heita, nägi ta meest, kes kõplas oma aias maad. Teades küll, et ta peaks varju otsima, seisis ükssarvik hoopis paigal ja vaatas, kuidas mees töötab, kuni see end sirgu ajas ja ükssarvikut nägi. Mees oli paks ja kui ta liikus, võdisesid tal põsed. „Oo,” ütles mees. „Oo, küll sa oled ilus.”

Kui mees võttis rihma vöölt, tegi sellest silmuse ja hakkas kohmakalt tema poole tulema, oli ükssarvik pigem rõõmus kui hirmul. Mees teadis, kes ükssarvik on, ning teadis sedagi, mis oli mehe enda osa: kõblata naereid ja ajada taga midagi, mis säras ja suutis joosta temast kiiremini. Ükssarvik põikas esimese hüppe eest kõrvale nii kergelt, otsekui oleks sellest tekkiv tuul ta mehe haardeulatusest välja kandnud. „Omal ajal peeti minu peale jahti kellukeste ja lippudega,” ütles ta mehele. „Inimesed teadsid, et ainus võimalus minu peale jahti pidada oli teha tagaajamine nii imeliseks, et ma tuleksin seda vaatama. Aga isegi sel kombel ei püütud mind kunagi kinni.”

„Küllap mu jalg libises,” ütles mees. „Ootan, kaunitar!”

„Ma pole kunagi õieti aru saanud,” mõtiskles ükssarvik, kui mees ennast püsti ajas, „mida te kavatsete minuga teha, kui te mind kinni püüdnud olete.” Mees tegi uue hüppe, aga ükssarvik libises temast eemale nagu vihm. „Minu meelest te ise ka ei tea,” ütles ta.

„Oh, oota, ootan ometi!” Mehe higine nägu oli porist viiruline ja ta ähkis raskelt. „Küll sa oled ilus,” hingeldas ta. „Ilus väike mära.”

„Mära?” Ükssarvik pasundas selle sõna nii kiledalt, et mees jäi seisma ja kattis kõrvad kätega. „Mära?” nõudis Ükssarvik. „Kas mina olen hobune? Kas selleks sa mind peadki? Kas seda sa näedki?”

„Tore hobune!” ähkis paks mees. Ta nõjatus tarale ja pühkis nägu. „Ma kammin sind, puhastan ära ja sa oled kõige kenam mära, keda ma olen näinud.” Ta sirutas rihma jälle välja. „Viin sind laadale,” ütles ta. „Tule siia, suku!”

„Hobune,” lausus ükssarvik. „Ah teda sa katsusidki siis püüda. Takjanutte täis lakaga valget mära.” Kui mees tema poole tuli, pistis ükssarvik sarve silmusest läbi, tõmbas rihma mehe käest ning lennutas selle üle tee kirikakrapuhmase. „Ah et mina olen siis hobune?” turtsatas ta. „Mõelda vaid, või hobune!”

Hetkeks oli mees talle väga lähedal ja ükssarviku suured silmad vaatasid mehe pisikestesse, väsinud ja hämmastunud silmadesse. Siis keeras ükssarvik ringi ning pages mööda teed minema, joostes nii kiiresti, et inimesed hüüatasid teda nähes: „Vaat see on alles hobune! See on tõeline hobune!” Üks vana mees ütles vaikselt naisele: „See on araabja hobune. Ma nägin ükskord laeva peal araabja hobust.”

Sellest ajast peale ükssarvik vältis linnu isegi öösel, ta läks neist läbi ainult siis, kui tõesti kuidagi ringi minna ei saanud. Sellegipoolest katsusid mõned inimesed teda taga ajada, kuid nad ajasid alati taga hulkuvat valget mära, mitte kunagi aga ei toimunud ükssarvikule väärilist lõbusat ja aupaklikku ajujahti. Inimesed tulid kõite, võrkude, peibutuseks kaasa võetud suhkrutükkidega, nad vilistasid ja kutsusid teda Bessiks ja Nellie'ks. Mõnikord aeglustas ta sammu ning laskis nende hobustel oma lõhna sõõrmetesse saada ning jälgis siis, kuidas loomad end tagajalgadele ajasid, ringi pöördusid ja oma hirmunud ratsanikega minema kihutasid. Hobused tundsid ta alati ära.

„Kuidas on see võimalik?” imestas ta. „Ma saaksin vist sellest aru, kui inimesed oleksid ükssarviku lihtsalt ära unustanud või kui nad oleksid nõnda muutunud, et nad vihkaksid nüüd kõiki ükssarvikuid ja katsuksid neid tappa, kui nad neid näevad. Aga et nad neid üldse ei näe, et nad vaatavad neid ja näevad midagi muud – millistena nad siis ise üksteisele paistavad? Millisena paistavad neile puud või majad või tõelised hobused või nende enda lapsed?”

Mõnikord mõtles ta: „Kui inimesed ei tunne enam ära seda, mida nad näevad, siis võib maailmas leiduda veel ükssarvikuid, kellest midagi ei teata ja kes on selle üle rõõmsad.” Aga ta teadis ilma igasuguse lootuse ja edevuseta, et inimesed olid muutunud ja maailm ühes nendega just sellepärast, et ükssarvikud olid kadunud. Ometi läks ta edasi mööda kõva teed, kuigi iga päevaga kahetses ta pisut rohkem, et oli üldse oma metsast lahkunud.

Siis ühel õhtupoolikul lendles tuulehoos lähemale liblikas ja laskus ükssarviku sarve otsale. Liblikas oli üleni sametine, tume ja nagu tolmuga kaetud, tema tiibadel olid kuldsed

täpid ning ta oli niisama habras nagu lille õieleht. Tantsiskledes üks sarviku sarve peal, tervitas liblikas teda oma kõverate tundlatega. „Tere! Mina olen seikleja rännumees.”

Üks sarvik naeris esimest korda oma rännaku jooksul. „Liblikas, mida sina niisuguse tuulise ilmaga väljas teed?” küsis ta. „Sa külmetad ja sured enneaegselt.”

„Surm võtab selle, mida inimene endale jätta tahab,” vastas liblikas, „ja jätab selle, millest inimene meelsasti vabaneks. Puhu, tuul, ja punnita põski. Ma soojendan elutule peal käsi ja mul läheb neljakordselt hästi.” Ta helkis üks sarviku sarve peal nagu aovalguse killuke.

„Liblikas, kas sina tead, kes ma olen?” küsis üks sarvik lootusrikkalt, ja liblikas vastas: „Oh rõõmu, noh, sa oled kalakaupmees. Mu õnnepäike oled sa, oled vana, hall ja õdangul, oled mu naerunägu, tiisikushaige Mary Jane.” Liblikas vaikis, võbistas tuule käes tiibu ja lisas tavalisel toonil: „Sinu nimi on minu südames rippuv kuldkilluke. Ma laguneks inimesteks, kui ma sind kordki nimepidi nimetaksin.”

„Ütle siis mu nimi,” palus üks sarvik teda. „Kui sa mu nime tead, ütle seda mulle.”

„Rumpelpumpel,” vastas liblikas rõõmsalt. „Said nüüd! Sina küll rinda medalit ei saa.” Liblikas laulis üks sarviku sarve peal tantsiskledes ja välgeldes: „Tule nüüd koju, Bill Bailey, tule nüüd koju, kuhu kord teda ei lastud. Rihm vöole, Winsocki, püüa kinni see langev täht. Põrm püsib paigal, aga veri see seikleb, kuraditapja kuulsus mind veetleb.” Üks sarviku sarve kumas hiilgasid liblika silmad punaselt.

Üks sarvik ohkas ja rühkis edasi, talle tegi liblikas nalja, aga valmistas ka väikese pettumuse. Paras sulle, ütles ta

endale. Oleksid pidanud teadma, et liblikalt ei maksa oma nime teadmist oodata. Nemad teavad ainult laule ja luuletusi ja kõike muud, mis neile kõrvu puutub. Nad tahavad head, aga neil ei kuku see tõesti välja. Ja miks see peakski kukkuma? Nad elavad ju nii lühikest aega.

Liblikas kehkes tema silme ees ja laulis: „Üks, kaks, korraga, O’Lairy!” Siis pöörles ta koha peal ja leelotas: „Ei, kaarnasaak, ei vaata ma seda üksildast teed. Sest nii hirmsad hetked saabuvad, kui armuga kaasas käib kahtlus. Tee ruttu, Rõõm, too endaga mulle kuuletuv vägi kujutelmi, mida müüakse ainult kolm päeva suvise allahindlusega, Oh, kui hirmus, kui hirmus, ma armastan sind, ma armastan sind, ja kasi minema, nõid, kasi minema, ja tõesti, leidsid sa alles koha, kus vigaseks jääda, paju, paju, paju.” Liblika hääl helises üksisarviku kõrvus nagu hõbemüntide kõlin.

Liblikas jäi üksisarviku juurde terveks selleks kahanevaks päevaks, aga kui päike loojus ja taevas ujusid roosad kalad, lendas liblikas sarve pealt ära ja lendles üksisarviku ees õhus. „Ma pean rongi peale minema,” ütles ta viisakalt. Ükssarvik märkas pilvede taustal, et liblika sametistel tiibadel oli peenike mustade soonte võrgustik.

„Hüvasti!” ütles ükssarvik. „Loodan, et sa kuuled veel palju laule,” – tema meelest oli see parim viis liblikaga hüvasti jätta. Aga selle asemel et tema juurest minema minna, jäi liblikas tema pea kohale lehvima ning tundus sinakas õhtuõhus äkki vähem uljas ja natuke närviline. „Lenda minema!” ärgitas ükssarvik teda. „Väljas on sinu jaoks liiga külm.” Aga liblikas viivitas ikka veel endamisi ümisesedes.

„Nad sõidavad hobusel, kelle nimi on Makedoonlane,” ütles ta poollauldes ja hajameelselt ning lisas siis väga

selgelt: „Ükssarvik. Vanas prantsuse keeles *unicorne*. Ladina keeles *unicornis*. Sõna-sõnalt tähendab see ühesarveline: *unus* – üks ja *cornu* – sarv. Muinasjutuline loom, kes sarnaneb ühe sarvega hobusega. Oh, mina olen kokk ja vahva kapten ja prikk Nancy tüürimees. Kas on keegi näinud siin Kellyt?” Liblikas uhkeldas rõõmsalt õhus ning tema ümber vilkuisid imestunud ja sügavalt kahtlevad sääsed ja jaanimardikad.

Kuuldes lõpuks ometi oma nime, oli üks sarvik nii jahmunud ja nii õnnelik, et ta ei pööranud tähelepanu märkusele hobuse kohta. „Oo, sa siis ikkagi tead, kes ma olen!” hüüdis ta ning tema hingeõhk kandis liblika kahekümne jala kaugusele. Kui liblikas tema juurde tagasi jõudis, palus üks sarvik: „Liblikas, kui sa tõesti tead, kes ma olen, siis ütle mulle, kas sa oled kunagi näinud kedagi minusarnast, ütle mulle, kuhu ma pean neid otsima minema. Kuhu nad on kadunud?”

„Liblikas, liblikas, kuhu ma peitu poen?” laulis liblikas hääbuvas valguses. „See armas ja tusane narr on kohe taas mu ees. Oh, oleks mu arm minu embuses ja oma voodis jälle ma.” Ta laskus uuesti üks sarviku sarvele ning üks sarvik tundis, et liblikas värises.

„Palun,” lausus üks sarvik. „Ma tahan teada ainult seda, et maailmas on teisi üks sarvikuid. Liblikas, ütle mulle, et on veel teisigi minusuguseid, ja ma usun sind ning lähen koju oma metsa. Ma olen sealt nii kaua ära olnud, kuigi lubasin peagi tagasi tulla.”

„Üle Kuumägede,” alustas liblikas, „läbi Varjuoru, sõida vahvalt sa.” Siis vakatas ta äkki ja ütles imeliku häälega: „Ei, ei, kuula, ära kuula mind, kuula. Sa leiad oma suguvennad, kui sa oled vapper. Nad läksid ammu minema mööda kõiki

teid ning nende kannul jooksis Punane Sõnn ja sõtkus olematuks nende jäljed. Millegi ees ära kohku, kuid selgelt näe ohtu.” Liblika tiivad riivasid üksisarviku nahka.

„Punane Sõnn?” küsis ükssarvik. „Misasi on Punane Sõnn?”

Liblikas hakkas laulma. „Järgne mulle. Järgne mulle. Järgne mulle. Järgne mulle.” Aga siis raputas ta ägedalt pead ja deklameeris: „Tema esimene sõnn on suursugune ja tal on metshärja sarved. Nendega tõukab ta kõik rahvad maailma lõppu. Kuula, kuula, kuula teraselt.”

„Ma kuulan,” hüüdis ükssarvik. „Kus on mu suguvennad ja mis on Punane Sõnn?”

Aga liblikas sööstis naerdes tema kõrva juurde. „Hirmsates unenägudes rooman ma mööda maad,” laulis ta. „Väikesed koerad, Tray, Blanche, Sue, hauguvad minu peale, väikesed maod sisisevad minu peale, kerjused tulevad linna. Ja lõpuks tulevad merikarbid.”

Veel hetke tantsiskles liblikas hämaruses ükssarviku ees, siis liugles ta teeäärsete lillakate varjude vahele, lauldes trotslikult: „Üks peab meist surema, suru! Käsi käes käsi käes käsi ...” Üksaarvik nägi nüüd veel ainult võbinat puude vahel, aga tema silmad võisid teda petta, sest ohtu oli nüüd juba tiivasahinat täis.

Ta tundis mind vähemasti ära, mõtles üksaarvik kurvalt. See tähendab ka midagi. Aga ta vastas ise: Ei, see ei tähenda üldse midagi, ainult seda, et keegi tegi kunagi ükssarvikutest laulu või luuletuse. Aga Punane Sõnn? Mida liblikas sellega võis mõelda? Küllap oli see vist jälle üks laul.

Üksaarvik kõndis aeglaselt edasi ja öö tõmbus tema ümber koomale. Taevas oli madal ja peaaegu süsimust, ainult ühes kohas, kus kuu paksude pilvede taga oma rada

käis, kumas kollakashõbedane laik. Ükssarvik laulis endamisi tasa laulu, mida ta oli kuulnud kunagi ammu ühelt tüdrukult, kes tema metsas laulis:

Värvud ja kõutsid on kaeluti koos,
enne kui sinuga elan ma koos.
Kalad kõik kõnnivad mööda maad,
enne kui tagasi tuled kord sa.

Ta ei saanud sõnadest aru, aga laul äratas temas koduigatsuse. Talle tundus, nagu oleks ta kuulnud, kuidas sügis hakkas pöögipuid raputama selsamal hetkel, kui ta teele asus.

Lõpuks heitis ta külmale rohule ja uinus. Ükssarvikud on kõigist metsloomadest kõige ettevaatlikumad, aga kui nad kord juba magavad, on nende uni raske. Kui ta ei oleks parajasti kodumetsast und näinud, oleks ta sellegipoolest kindlasti ärganud läheneva rattakriuksumise ja kellukesehelina peale öös, kuigi rataste ümber olid kalsud ja kellukesed olid vati sisse mähitud. Aga ta oli väga kaugel, nii kaugel, et vaiksed kellad sinna ei kostnud, ning ta ei ärganud.

Vankreid oli kokku üheksa, kõik musta riidega kaetud, kõiki vedasid lahjad mustad hobused ja kõigi külgedel paljastusid trellid nagu hambad, kui tuul mustad kardinaid kõrvale puhus. Esimest vankrit juhtis tõntsakas vana naine ning selle leinavärvis külgedel võis näha kuulutusi, kuhu oli kirjutatud suurte tähtedega: MAMMI FORTUNA KESKÖINE KARNEVAL. Ja all väiksemate tähtedega: Öised väed valguse käes.

Kui esimene vanker jõudis selle kohani, kus ükssarvik magas, peatas vanaeit äkitselt musta hobuse. Kõik teised

vankrid peatusid ka ning ootasid vaikselt, kui vanaeit näotu nõtkusega maha hüppas. Hiilinud ükssarviku juurde, silmitses ta teda kaua ja ütles siis: „Mnjah, mnjah! Mis sa nüüd kostad! Ja mina arvasin, et nad on kõik kadunud.” Tema häälest jäi õhku mee ja püssirohu hõngu.

„Kui ta vaid teaks,” ütles vanaeit ja paljastas naeratades oma teravad hambad. „Aga ma vist ei ütle talle.” Ta heitis pilgu mustadele vankritele ja nipsutas kaks korda sõrmi. Teise ja kolmanda vankri kutsarid ronisid maha ja tulid tema juurde. Üks oli lühike, tõmmu ja jäik nagu vanaeitki; teine oli pikk kõhn mees, kelle ilmes oli otsustavat hämmeldust. Tal oli seljas vana must ürp ning tal olid rohelised silmad.

„Mida sa näed?” küsis vanaeit lühikeselt mehelt. „Rukh, mida sa siin maas näed?”

„Surnud hobust,” vastas mees. „Ei, ta ei ole surnud. Anna ta mantikoorile või lohele.” Tema naer kõlas nagu tikutõmbamine.

„Sa oled loll,” ütles mammi Fortuna talle. Siis küsis ta teiselt mehelt: „Aga sina, võlur, nägijamees, imetegija? Mida näed sina oma nõiapilguga?” Ta hakkas ka ise koos Rukhiga karedalt naerma, aga vakatas, kui nägi, et pikk mees ikka veel ükssarvikut vahtis. „Vasta mulle, silmamoondaja!” kähvatas ta, kuid pikk mees ei pööranud pead. Vanaeit pööras seda ise, haarates oma krabisõrasarnase käega tal lõuast. Mees langetas tema kollaste silmade ees pilgu.

„Hobune,” pomises ta, „Valge hobune.”

Mammi Fortuna silmitses teda pikalt. „Ka sina oled loll, võlur,” itsitas ta lõpuks, „aga suurem loll kui Rukh ja ohtlikum ka. Tema valetab ahnusest, aga sina valetad hirmust. Või äkki ehk headusest?” Mees ei vastanud ja mammi Fortuna naeris endamisi.

„Hüva,” ütles ta. „See on valge mära. Ma tahan teda Karnevali jaoks. Üheksas puur on tühi.”

„Kõit on vaja,” ütles Rukh. Ta pidi juba minema hakkama, aga vanaeit peatas teda.

„Ainus kõis, mis seda olevust peab,” ütles ta, „on kõis, millega vanad jumalad sidusid kinni hunt Fenriri. See oli tehtud kalade hingeõhust, lindude süljest, naise habemest, kassi näugumisest, karukõõlustest ja veel ühest asjast. Nüüd tuli meelde – mäe juurtest. Kuna meil pole ühtki neist asjadest ega ka päkapikke, kes need meile kõieks keerutaksid, tuleb meil kuidagi raudtrellidega läbi ajada. Ma uinutan ta nüüd magama,” ja mammi Fortuna käed sõtkusid ööõhku, ta ise pomises kurgu põhjas mõne vastiku sõna. Kui vanaeit oli oma nõidumise lõpetanud, oli üks sarviku juures tunda välgulõhna.

„Nüüd pistke ta puuri,” ütles vanaeit meestele. „Ta magab päikesetõusuni, ükskõik kui suurt lärmi te ka ei tee – kui te just oma tavapärasest rumalusest teda käega ei puuduta. Võtke üheksas puur lahti ja pange see tema ümber uuesti kokku, aga vaadake ette! Käsi, mis kasvõi tema lakka riivab, muutub silmapilk eeslikabjaks, ja paras ongi.” Jälle vahtis ta pilkavalt pikka kõhna meest.

„Siis on sul oma väikesi trikke veel raskem teha kui praegu, võlur,” lausus ta kähinal. „Asuge tööle. Varsti hakkab valgeks minema.”

Kui mammi Fortuna oli kuuldekaugusest tublisti välja jõudnud ja oma vankri varju tagasi libisenud, otsekui oleks ta käinud väljas kellaega vaatamas, sülitas Rukhi-nimeline mees maha ja ütles huviga: „Huvitav küll, mispärast see vana kalmaar nii pabistab. Mis siis sellest on, kui me seda looma puudutame?”

Võlur vastas talle nii vaikselt, et seda ei olnud peaaegu kuuldagi. „Inimkæe puudutus ärataks ta ka kõige sügavast unest, millesse vanakurat ise teda saaks uinutada. Ja mammi Fortuna ei ole kaugelki vanakurat.”

„Ta tahab meid küll uskuma panna, et on,” irvitas tõmmu mees. „Eeslikabjad! Hahh!” Aga ta surus käed sügavale taskusse. „Mispärast see nõidus siis ära kaoks? See on lihtsalt üks vana valge mära.”

Aga võlur läks juba viimase musta vankri poole. „Tee kähku!” hõikas ta üle õla. „Varsti hakkab koitma.”

Neil kulus üheksanda puuri varbade, põranda ja lae lahtivõtmiseks ja magava ükssarviku ümber uuesti kokkupanemiseks terve ülejäänud öö. Rukh sikutas parajasti ust, et näha, kas see on ikka kõvasti lukus, kui hallid puud idas valgeks lõid ja ükssarvik silmad lahti tegi. Mehed lipsasid kähku minema, aga pikk võlur vaatas tagasi ja jõudis veel näha, kuidas ükssarvik jalule tõusis ja raudvarbu vahtis, pea rippu nagu vanal valgel hobusel.